

Sygn. akt VIII Pz 84/15

POSTANOWIENIE

Dnia 29 grudnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Jolanta Łanowy (spraw.)

Sędziowie: SSO Teresa Kalinka

SSO Grażyna Łazowska

po rozpoznaniu sprawy w dniu 29 grudnia 2015 w G.

na posiedzeniu niejawnym

w sprawie E. S.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w K.

o ekwiwalent pieniężny z tytułu prawa do bezpłatnego węgla

na skutek zażalenia powoda E. S.

od postanowienia zawartego w punkcie 4 wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 23 czerwca 2015 sygn. akt VI P 4449/14

p o s t a n a w i a:

oddalić zażalenie

(-) SSO Teresa Kalinka (-) SSO Jolanta Łanowy (spraw.) (-) SSO Grażyna Łazowska

Sędzia Przewodniczący Sędzia

UZASADNIENIE

Każdy z powodów: G. H., I. H., J. P., D. S., **E. S.**, S. S. (1), M. S., K. T., K. W., L. W. (1) pozwami wniesionymi 19 września 2014 roku domagał się zasądzenia na swoją rzecz od pozwanej (...) Spółki Akcyjnej w K. po 597,50 zł tytułem ekwiwalentu pieniężnego za bezpłatny węgiel, z ustawowymi odsetkami od dnia 1 maja 2014 roku do dnia zapłaty oraz poniesionych kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Na uzasadnienie podano, że powodowie byli zatrudnieni w Kopalni (...) i po przejściu na świadczenia emerytalne nabyli prawo do bezpłatnego węgla (deputatu węglowego). Obecnie podstawą prawną dochodzonego świadczenia są § 10 Porozumienie z dnia 20 grudnia 2004 roku zawartego między zarządem (...) S.A. a organizacjami związków zawodowych oraz załącznik Nr 14 do tego Porozumienia. Dnia 6 lutego 2014 roku zarząd pozwanej spółki i organizacje związków zawodowych zawarły porozumienie w trybie art. 9¹ k.p. w związku z trudną sytuacją ekonomiczną zakładu pracy, na podstawie którego zmniejszono wymiar bezpłatnego węgla przysługującego osobom niebędącym pracownikami o jedną tonę rocznie na okres dwóch lat. Powodowie podali, że z dniem 1 stycznia 2014 roku nabyli

prawo do bezpłatnego węgla w pełnym wymiarze 3 ton lub 2,5 ton za 2014 rok i postanowienia porozumienia z dnia 6 lutego 2014 roku nie mogą działać z mocą wsteczną.

Strona pozwana w odpowiedzi na pozew domagała się oddalenia powództwa i zasądzenia od powodów na rzecz pozwanej kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

Na uzasadnienie podano, że prawo do bezpłatnego węgla byłych pracowników zlikwidowanej Kopalni (...) reguluje ustawa z dnia 7 września 2007 roku o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego w latach 2008-2015 (Dz.U. z 2007 roku, Nr 192, poz. 1379) – zwana ustawą restrukturyzacyjną. Uprawnieni mogą realizować prawo do deputatu węglowego w dwojaki sposób: w naturze (art. 13 ustawy), a w przypadku złożenia oświadczenia o rezygnacji z uprawnienia do pobierania bezpłatnego węgla w naturze (art. 12 ust. 3 ustawy), w formie ekwiwalentu pieniężnego, który jest wypłacany obok emerytury (renty) wyłącznie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

W piśmie procesowym z dnia 4 lutego 2015 roku powodowie rozszerzyli pozwy o wnioszek ewentualny poprzez nakazanie pozwanej, aby wydała każdemu z powodów po 1 tonie węgla w naturze.

W piśmie procesowym z dnia 16 lutego 2015 roku pozwana uznała roszczenie powodów, którzy rozszerzyli pozwy i nie pobrali jeszcze spornej 1 tony węgla w naturze domagając się jednocześnie zasądzenia od tych powodów na rzecz pozwanej kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych w oparciu o treść art. 101 k.p.c.

Na rozprawie w dniu 23 czerwca 2015 roku pełnomocnik powodów cofnął pozew ze zrzeczeniem się roszczenia w stosunku do wszystkich powodów, za wyjątkiem E. S. wnosząc o nieobciążanie tych powodów kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej.

W przypadku powódki E. S. wniósł o nakazanie pozwanej, aby wydała tej powódce talon na 1 tonę węgla w naturze w asortymencie orzech.

Poza sporem w sprawie pozostawał fakt, iż powodowie lub ich małżonkowie byli pracownikami zlikwidowanej KWK (...). Wszyscy powodowie pobierają od pozwanej deputat węglowy w naturze.

Wyrokiem z dnia 23 czerwca (...), sygn. VI P 4449/14 – Sąd Rejonowy w G. :

nakazał pozwanej, aby wydała powódce E. S. talon na jedną tonę węgla w naturze w asortymencie orzech na 2014 rok (pkt 1), oddalił powództwo E. S. o ekwiwalent pieniężny za bezpłatny węgiel (pkt 2); umorzył postępowanie w stosunku do powodów: G. H., I. H., J. P., D. S., S. S. (2), M. S., K. T., K. W., L. W. (2) (pkt 3); zasądził od każdego z powodów : G. H., I. H., J. P., D. S., E. S., S. S. (2), M. S., K. T., K. W., L. W. (1) na rzecz pozwanej po 135 zł (sto trzydzieści pięć złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt 4), nakazał pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa (Kasa Sądu Rejonowego w G.) kwotę 30,00 zł (trzydzieści złotych) tytułem opłaty od pozwu, od obowiązku uiszczenia której powódka E. S. była zwolniona (pkt 5).

Sąd Rejonowy uznał, iż roszczenie powódki E. S. o nakazanie pozwanej, aby wydała tej powódce 1 tonę węgla w naturze w asortymencie orzech zasługiwało na uwzględnienie, zwłaszcza, że pozwana uznała rozszerzone powództwo tej powódki, a powódka ta złożyła w przeszłości pozwanej deklarację, że będzie pobierać węgiel w naturze.

Z dniem 1 lutego 2003 roku (...) Spółka Akcyjna w K. na podstawie art. 23¹ k.p. przejęła pracowników (...) Spółki Akcyjnej w G. (...) S.A.), w skład której wchodziła między innymi zlikwidowana Kopalnia (...).

Zgodnie z § 36 ust. 1 (...) byłym pracownikom kopalń – emerytom, rencistom, [...] przysługuje deputat węglowy – wg załącznika nr 23.

Zgodnie z załącznikiem nr 23 uprawnienia do bezpłatnego węgla w naturze przysługują emerytom i rencistom w wymiarze: 3 ton rocznie (byłym pracownikom zakładów górniczych, których zobowiązania przejęła (...) S.A., o ile pracownicy ci przeszli na emeryturę lub rentę po dacie wejścia w życie w tych zakładach zakładowej umowy zbiorowej

opartej na układzie zbiorowym pracy z dnia 21 grudnia 1991 roku) lub 2,5 ton rocznie (pozostałym byłym pracownikom zakładów górniczych, których zobowiązania przejęła (...) S.A., jeżeli uprawnienia przyznano im na podstawie układu zbiorowego pracy z dnia 1 lutego 1980 roku). Na wniosek osoby uprawnionej (...) S.A. wypłacała ekwiwalent pieniężny według ceny węgla deputatowego obowiązującej w dniu realizacji świadczenia. (...) dla (...) S.A. nie wskazuje terminu spełnienia świadczenia w postaci bezpłatnego węgla dla emerytów i rencistów.

Pozwana nie rozwiązała (...); natomiast wprowadziła w życie porozumienie zawarte w dniu 20 grudnia 2004 roku pomiędzy zarządem (...) S.A. a organizacjami związków zawodowych (Porozumienie z dnia 20 grudnia 2004 roku), bowiem nie doszło do zawarcia nowego układu zbiorowego pracy.

Uprawnienia emerytów i rencistów (oraz innych osób niebędących pracownikami) przewidziane w (...) wygasły, jednakże zastosowanie mają postanowienia Porozumienia z dnia 20 grudnia 2004 roku, które weszło w życie z dniem 1 stycznia 2005 roku. Powyższa kwestia nie była sporna w niniejszej sprawie.

Zgodnie z § 10 Porozumienia z dnia 20 grudnia 2004 roku, emerytom, rencistom i innym uprawnionym osobom przysługuje bezpłatny węgiel według zasad określonych w załączniku Nr 14 do Porozumienia.

Zgodnie z postanowieniami załącznika Nr 14 do Porozumienia, prawo do bezpłatnego węgla dla emerytów, rencistów i innych uprawnionych realizowane jest w ekwiwalencie pieniężnym; natomiast prawo to na wniosek uprawnionego może zostać zrealizowane w naturze (§ 1.2 i § 2). Bezpłatny węgiel w wymiarze wynikającym z nabytego uprawnienia przysługuje byłym pracownikom którzy do dnia wejścia w życie załącznika korzystali z uprawnienia do bezpłatnego węgla przysługującego zgodnie z przepisami prawa obowiązującymi przed dniem wejścia w życie załącznika (§ 3.4.1).

Zgodnie z § 7 pkt 1 i 2 załącznika Nr 14 do Porozumienia przepisów niniejszego załącznika nie stosuje się do uprawnionych (emerytów, rencistów i innych osób), których prawo do bezpłatnego węgla realizowane jest na podstawie przepisów ustawy z dnia 7 września 2007 roku o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego w latach 2008-2015 (Dz.U.2007.192.1379 ze zm.) ze środków budżetu państwa. Prawo do bezpłatnego węgla dla uprawnionych węgla dla uprawnionych nie ulega zmianie.

Zgodnie z art. 1 punkt 3 ustawy o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego w latach 2008-2015 ustawa określa między innymi zasady wypłacania ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla, zwanego dalej „ekwiwalentem pieniężnym”, rent wyrównawczych, wydawania bezpłatnego węgla w naturze, a także wypłaty zaległych wynagrodzeń.

Zgodnie z art. 12 ustęp 1 ustawy byłemu pracownikowi kopalni postawionej w stan likwidacji przed dniem 1 stycznia 2007 roku, uprawnionemu do bezpłatnego węgla, który uzyskał emeryturę lub rentę przed tym dniem, jest wypłacany przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, oprócz emerytury lub renty, ekwiwalent pieniężny.

Na mocy natomiast art. 13 ustęp 1 punkt 3 ustawy przedsiębiorstwo górnicze wydaje bezpłatny węgiel w naturze, który jest finansowany z dotacji budżetowej, uprawnionemu do jego otrzymania pracownikowi kopalni postawionej w stan likwidacji przed dniem 1 stycznia 2007 roku, której składniki majątkowe zostały wniesione do spółki, o której mowa w art. 9 ustęp 1, który uzyska emeryturę lub rentę przed dniem 1 stycznia 2016 roku.

Ilość pobieranego bezpłatnego węgla w naturze nie może być wyższa niż 3 Mg węgla kamiennego rocznie (art. 13 ustęp 2 ustawy).

Należy zauważyć, że byłym pracownikom kopalń, które uległy likwidacji w relevantnym czasie, przysługuje prawo dochodzenia uprawnień do bezpłatnego węgla w dwojaki sposób. Uprawniony pracownik może albo dochodzić od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wypłaty ekwiwalentu pieniężnego, albo od danego przedsiębiorstwa górniczego może żądać wydania bezpłatnego węgla w naturze. Niedopuszczalne jest natomiast dochodzenie ekwiwalentu pieniężnego od przedsiębiorstwa górniczego. Pracownik realizujący prawo do bezpłatnego węgla w naturze może jednak zwrócić się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o wypłatę ekwiwalentu, jeżeli złoży byłemu pracodawcy

pisemne oświadczenie o rezygnacji z uprawnienia do pobierania węgla deputatowego w naturze (zob. art. 12 ustęp 3 ustawy).

W przedmiotowej sprawie powódka **E. S.**, co zostało już powyżej wskazane, realizowała swoje uprawnienie u pozwanej poprzez pobieranie węgla w naturze i w tym zakresie zmieniła powództwo, a pozwana uznała zmienione powództwo. Tym samym Sąd Rejonowy nakazał pozwanej, aby wydała tej powódce talon na 1 tonę węgla w naturze w asortymencie orzech oddalając powództwo tej powódki o ekwiwalent pieniężny za bezpłatny węgiel.

Skoro pozostali powodowie cofnęli pozwy ze zrzeczeniem się roszczenia bowiem pobrali na dzień wydania wyroku sporną tonę węgla w naturze, to na podstawie art. 355 § 1 k.p.c. w zw. z art. 203 § 1 k.p.c. oraz w świetle art. 469 k.p.c. Sąd umorzył postępowanie w stosunku do tych powodów. Zgodnie z treścią art. 203 § 1 k.p.c., pozew może być cofnięty bez zezwolenia pozwanego aż do rozpoczęcia rozprawy, a jeżeli z cofnięciem połączone jest zrzeczenie się roszczenia - aż do wydania wyroku.

Sąd Rejonowy uznał cofnięcie pozwu za dopuszczalne, również w świetle art. 203 § 4 k.p.c. w zw. z art. 469 k.p.c., albowiem powodowie pobrali deputat węglowy w naturze.

Zgodnie z art. 355 k.p.c., w razie cofnięcia pozwu ze skutkiem prawnym, Sąd umarza postępowanie, a postanowienie w tym przedmiocie może być wydane na posiedzeniu niejawnym.

Należy wskazać, że umorzenie postępowania oznacza przegranie sprawy przez stronę powodową, jeżeli cofnęła pozew, zrzekając się roszczenia, albo jeżeli cofnięcie pozwu nastąpiło wskutek upadku podstawy faktycznej, który spowodował bezprzedmiotowość żądania.

Za stronę przegrywającą sprawę należy uznać pozwanego, który w toku procesu spełnił dochodzone od niego świadczenie, czym zaspokoił roszczenie powoda wymagalne w chwili wytoczenia powództwa (orzeczenia Sądu Najwyższego: z dnia 21 lipca 1951 roku, w sprawie C 593/51, opublikowane w OSN z 1952 roku, Nr 2, poz. 49; z dnia 6 listopada 1984 roku, w sprawie IV CZ 196/84, niepublikowane).

Należy jednak zauważyć, że pozwany nie zaspokoił roszczeń powodów, którzy cofnęli pozew objętych pozwami o ekwiwalent pieniężny. Spełnienie świadczenia w postaci bezpłatnego węgla w naturze jest innym świadczeniem, aniżeli ekwiwalent pieniężny. Inne są też zasady jego przyznawania. W oparciu o rozważania prawne dotyczące tzw. ustawy restrukturyzacyjnej oraz zapisów załącznika nr 14 do Porozumienia z dnia 20 grudnia 2004 roku należy wskazać, że powodowie od samego początku nie byli uprawnieni do wystąpienia przeciwko pozwanej o ekwiwalent pieniężny za bezpłatny węgiel. Wprawdzie powodowie rozszerzyli pozwy o zobowiązanie pozwanej do wydania im 1 tony węgla w naturze, to jednak powodowie rozszerzyli swoje pozwy po dniu 10 grudnia 2014 roku czyli po wejściu w życie uchwały zarządu (...) S.A. Nr (...)2014 roku przywracającej prawo emerytów i rencistów do spornej tony bezpłatnego węgla w naturze lub też ekwiwalentu pieniężnego za bezpłatny węgiel, a tym samym w dacie wniesienia rozszerzonych pozwów pozwana nie dała ww. powodom żadnych powodów do wytoczenia rozszerzonego powództwa. Powodowie przed wytoczeniem rozszerzonych powództw nie wezwali również pozwanej do dobrowolnego spełnienia świadczenia, a od dnia 10 grudnia 2014 roku pozwana dobrowolnie realizuje deputat węglowy.

Skoro wszyscy powodowie, w stosunku do których Sąd umorzył postępowanie przegrali proces, a co więcej przed cofnięciem pozwów przez tych powodów pozwana uznała ich rozszerzone powództwo, to o kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c., oraz § 2, § 6 pkt 2), § 12.1 pkt 2) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz.1348 z późn.zm.).

Sąd obciążył kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej także powódkę E. S., a to z uwagi na treść art. 101 k.p.c., zgodnie z którym to przepisem zwrot kosztów należy się pozwanemu pomimo uwzględnienia powództwa, jeżeli nie dał powodu do wytoczenia sprawy i uznał przy pierwszej czynności procesowej żądanie pozwu. Po rozszerzeniu przez tą powódkę powództwa o nakazanie pozwanej, aby wydała powódce talon na 1 tonę węgla w naturze w

asortymencie orzech pozwana w pierwszym piśmie procesowym uznała to żądanie. Co więcej pozwana nie dała ww. powodce podstaw do wytoczenia powództwa o nakazanie wydania, a to z uwagi na fakt, że od dnia 10 grudnia 2014 roku pozwana dobrowolnie realizuje sporny deputat węglowy.

W niniejszej sprawie Sąd I instancji nie znalazł podstaw do zastosowania art. 102 k.p.c., który to przepis pozwala w szczególnie uzasadnionych wypadkach na zasądzenie od strony przegrywającej tylko części kosztów lub nieobciążenie jej w ogóle kosztami; Przepis art. 102 k.p.c. nie może być rozszerzająco wykładany i wyklucza uogólnienie, a może być stosowany w zależności od konkretnego przypadku (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 1981 roku, w sprawie IV PZ 11/81, opublikowany w LEX nr 8307). W niniejszej sprawie nie zachodzi okoliczność odstąpienia od poniesienia przez powodów kosztów postępowania, albowiem powodowie posiadają stały dochód w postaci emerytury (renty). Uwadze nie może ująć fakt, że powodowie, wytaczając powództwo byli reprezentowani przez profesjonalnego pełnomocnika, korzystali z fachowej pomocy prawnej i mogli ocenić szanse wygrania procesu. Sąd Orzekający stoi na stanowisku, że sam fakt, iż sprawa jest z zakresu prawa pracy nie uzasadnia zwolnienia powodów od kosztów zastępstwa procesowego, które poniosła strona pozwana. Zwolnienie z tego tytułu powodów od kosztów procesu naruszałoby zasadę równości stron w postępowaniu sądowym i oznaczałoby, że w każdym postępowaniu ze stosunku pracy, pracownik byłby w uprzywilejowanej pozycji na wypadek przegrania postępowania. Pozwana w sprzeczności od nakazu zapłaty i w dalszych pismach procesowych domagała się zasądzenia na swoją rzecz od powodów poniesionych kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pozwana była zaangażowana w niniejsze postępowanie i czynnie uczestniczyła w procesie, wykazując niezasadność roszczeń powodów.

Sąd w orzeczeniu kończącym w instancji sprawę z zakresu prawa pracy, w której wartość przedmiotu sporu nie przewyższa kwoty 50.000 zł obciąży pozwanego pracodawcę na zasadach określonych w art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.) kosztami sądowymi, których nie miał obowiązku uiścić pracownik wnoszący powództwo lub odwołanie do sądu (art. 96 ust. 1 pkt 4 tej ustawy) z wyłączeniem opłat od pism wymienionych w art. 35 ust. 1 zdanie pierwsze tej ustawy – uchwała Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 2007 roku, w sprawie I PZP 1/07, opublikowana w OSNP z 2007 roku, Nr 19-20, poz. 269.

Tym samym Sąd Rejonowy nakazał pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Kasa Sądu Rejonowego w G. kwotę 30zł tytułem opłaty stosunkowej od pozwu, od uiszczenia której powódka E. S. była zwolniona.

Zażalenie na powyższe postanowienie wniosła **powódka E. S.**, domagał się zmiany postanowienia zawartego w pkt 4 wyroku i nieobciążanie go kosztami zastępstwa procesowego oraz obciążenie pozwanej kosztami postępowania, w tym kosztami zastępstwa procesowego wg norm przepisanych w postępowaniu apelacyjnym .

W treści zażalenia podniosła, że Sąd wadliwie zastosował normę z art. 98 k.p.c., uznając błędnie, iż powódka przegrała sprawę, gdy tymczasem nakazano pozwanej wydania węgla w naturze, a zatem pozew był uzasadniony. Zarzuciła naruszenie art. 102 kpc poprzez jego nie zastosowanie. Podniosła, iż w dacie wniesienia pozwu mogła być przekonana o zasadności roszczenia, ponadto zarzuciła naruszenie art. 93 kpc, pomimo iż zgłoszenie roszczenia ewentualnego stało się koniecznym w toku procesu.

Sąd Okręgowy VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G. zważył co następuje:

Zażalenie powódki nie zasługuje na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Okręgowego zaskarżone postanowienie jest trafne bowiem odpowiada prawu.

Sąd Okręgowy w pełni podziela argumentację Sądu I instancji zawartą w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia

W ocenie Sądu II instancji, Sąd Rejonowy słusznie - w oparciu o zasadę odpowiedzialności za wynik procesu zawartą w art. 98 k.p.c, zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu) - zasądził m. in. od powódki na rzecz strony pozwanej koszty zastępstwa procesowego.

Zdaniem Sądu Okręgowego przy ocenie kwestii obciążania powódki kosztami zastępstwa procesowego strony przeciwnej istotne jest nie tyle, że powódka w toku procesu rozszerzyła powództwo domagając się dostarczenia tony węgla w naturze i powództwo to zostało uznane przez pozwaną - czym uzasadniała m.in., iż procesu nie przegrała, a istotne jest że w dacie prowadzenia procesu mogła dochodzić swoich praw bezpośrednio od strony pozwanej.

Powódka wytaczając powództwo przekonana była o słuszności swoich racji, gdyż w oparciu o porozumienie ze związkami zawodowymi z dnia 6 lutego 2014r., pozwana zmniejszyła wymiar bezpłatnego węgla przysługującego osobom niebędącym pracownikami o jedną tonę rocznie na okres dwóch lat. Powódka domagała się w pozwie, jak zauważył Sąd Rejonowy ekwiwalentu za jedną tonę bezpłatnego węgla - do czego nie była uprawniona - a nie wydania jednej tony bezpłatnego węgla w naturze. Powództwo w tym zakresie rozszerzono dopiero w toku procesu. Nadto powództwo zostało wniesione w dniu 17 września 2014r., podczas gdy już w dniu 10 grudnia 2014r. podjęta została przez Zarząd pozwanej uchwała nr(...), zgodnie z którą osoby uprawnione do deputatu węglowego mogły pobrać w terminie do 30 czerwca 2015r. taką ilość bezpłatnego węgla w naturze, o jaką zmniejszony został jego roczny wymiar za 2014 rok.

Pozwana uznała powództwo E. S. w rozszerzonym zakresie już przy pierwszej czynności po jego rozszerzeniu .

Pozwana, mimo iż zmniejszając przysługujący powodowi bezpłatny węgiel o jedną tonę dała powodce asumpt do wytoczenia powództwa, to już po trzech miesiącach od wytoczenia powództwa wycofała się z wcześniejszych postanowień i przywróciła prawo powoda do bezpłatnego węgla w poprzednim wymiarze. Wprawdzie w dacie złożenia pozwu, powódka nie mogła nie wiedzieć o treści uchwały z dnia 10 grudnia 2014r., jednak dowiedziała się o niej najpóźniej w dacie doręczenia odpisu odpowiedzi na pozew .

Sąd Rejonowy słusznie zwrócił uwagę, iż nie bez znaczenia jest fakt, iż powódka od początku procesu była reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, co zwiększało jego wiedzę prawniczą w niniejszej sprawie i pozwalało na lepszą ocenę szans wygrania procesu, nadto pozwalało ocenić konsekwencje jego przegrania. Ponadto słusznie zauważył, iż pozwany nie zaspokoił roszczeń powodów, którzy cofnęli pozew objętych pozwami o ekwiwalent pieniężny. Spełnienie świadczenia w postaci bezpłatnego węgla w naturze jest innym świadczeniem, aniżeli ekwiwalent pieniężny. Inne są też zasady jego przyznawania. Powódka nie spełniała przesłanek do wypłaty pieniężnego deputatu.

Wprawdzie, jak wskazał Sąd Rejonowy, art. 102 k.p.c. daje Sądowi możliwość całkowitego lub częściowego odstąpienia od obciążania strony przegrywającej kosztami procesu, jednak Sąd Rejonowy słusznie nie dopatrył się w przedmiotowej sprawie okoliczności pozwalających na zastosowanie tego przepisu.

Należy podkreślić, że sąd nie jest zobligowany do zastosowania powyższego przepisu art. 102 k.p.c., a jedynie ma taką możliwość, po rozważeniu całokształtu okoliczności sprawy. Sądy posiadają swobodę kształtowania orzeczeń o kosztach procesu, a więc i kosztach zastępstwa procesowego, samodzielnie decydują czy na gruncie konkretnej sprawy zachodzą owe "szczególne okoliczności" o jakich mowa w powoływanym wyżej przepisie, pozwalające na odstąpienie od obciążania strony przegrywającej kosztami postępowania.

W postanowieniu z dnia 24 października 2013r. sygn. IV CZ 61/13 (LEX nr 1389013) Sąd Najwyższy wskazał, iż hipoteza przepisu art. 102 k.p.c., odwołująca się do występowania "wypadków szczególnie uzasadnionych", pozostawia sądowi orzekającemu swobodę oceny, czy fakty związane z przebiegiem procesu, jak i dotyczące sytuacji życiowej strony, stanowią podstawę do nieobciążania jej kosztami procesu.

W ugruntowanym w tym zakresie orzecznictwie Sąd Najwyższy wskazał również, że „zastosowanie przez sąd art. 102 k.p.c. powinno być oceniane w całokształcie okoliczności, które by uzasadniały odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Do kręgu tych okoliczności należy zaliczyć zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu jak i fakty leżące na zewnątrz procesu zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego (sytuacji życiowej). Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego” (vide postanowienie z 14 stycznia 1974r., II CZ 223/73, LEX nr 7379, postanowienie

Sądu Najwyższego z 13 października 1976r. sygn. IV Pz 61/76, LEX nr 7856, postanowienie Sądu Najwyższego z 16 lutego 1981r. sygn. IV Pz 11/81, LEX nr 8307, postanowienie Sądu Najwyższego 17 kwietnia 2013r. V CZ 132/12, LEX nr 1341732.

Taką wyjątkową okolicznością nie jest w niniejszym postępowaniu charakter sprawy, tj. fakt, że powódka wywodzi swoje roszczenie ze stosunku pracy. Ustawodawca nie przewidział bowiem w zakresie postępowania odrębnego jakim jest postępowanie w sprawach z zakresu prawa pracy, żadnych przepisów szczególnych dotyczących zwrotu kosztów zastępstwa procesowego strony przeciwnej, gdy stroną przegrywającą jest pracownik. Pracodawca czy też inny podmiot pozwany przez pracownika ma bowiem pełne prawo do reprezentacji przez profesjonalnego pełnomocnika, a ten z kolei do stosowanego wynagrodzenia z tego tytułu. Brak bowiem normatywnej podstawy' szczególnego uprzywilejowania pracownika w przypadku, gdy jest on stroną przegrywającą proces.

Bez znaczenia jest okoliczność, że powódka była przekonana o słuszności swoich żądań, gdyż z istoty każdego postępowania procesowego wynika jego sporność i zwykle niepewność rozstrzygnięcia, a każda strona wnosząca pozew jest z reguły przekonana o słuszności swoich żądań i konieczności wystąpienia do Sądu. Zatem subiektywne przekonanie o słuszności żądania nie jest z pewnością okolicznością o jakiej mowa w art. 102 k.p.c., w przeciwnym razie art. 102 k.p.c. miałyby zastosowanie w każdej sprawie, w której powództwo zostałoby oddalone.

Nadto powód mimo posiadania fachowego pełnomocnika nie wykazała w toku postępowania przed Sądem Rejonowym, innych okoliczności np. okoliczności świadczących o jego złej sytuacji majątkowej lub życiowej, która uzasadniałaby całkowite zwolnienie ich z ponoszenia kosztów sądowych.

Reasumując należy wskazać, że Sąd Rejonowy rozważył wszystkie powyższe okoliczności, a w konsekwencji wydał prawidłowe rozstrzygnięcie.

Mając to na względzie, zażalenie oddalono na podstawie art. 397 § 2 k.p.c. w zw. z art. 385 k.p.c.

(-) SSO Teresa Kalinka (-) SSO Jolanta Łanowy (spraw.) (-) SSO Grażyna Łazowska

Sędzia Przewodniczący Sędzia